

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๖/๒๕๕๕

วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐)
มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ร้องยื่นคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้อง และหนังสือชี้แจงของสำนักงานศาลยุติธรรม ฟังได้ว่า นายศิริมิตร บุญมูล และนางสาวบุญจิติ กลับประสิทธิ์ ได้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๕๓ ประจำปี ๒๕๕๒ โดยเข้าตรวจร่างกายและจิตใจ ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กับคณะกรรมการแพทย์ตามที่คณะกรรมการตุลาการกำหนด คณะกรรมการแพทย์ได้รายงานผลการตรวจร่างกายและจิตใจว่า นายศิริมิตร บุญมูล เป็นปกติ ส่วนนางสาวบุญจิติ กลับประสิทธิ์ กระจกสันหลังคดงอมากเดินเองได้ เฉพาะใกล้ๆ เนื่องจากเป็นปกติเมื่ออายุ ๓ ปี คณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เห็นว่า ผู้สมัครทั้งสองราย มีร่างกายไม่เหมาะสม ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) เห็นสมควรไม่รับสมัคร

ก.ต. เห็นชอบด้วยกับความเห็นของคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ จึงมีมติไม่รับสมัคร เนื่องจากเป็นกรณีที่ร่างกายไม่เหมาะสมตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) ผู้สมัครทั้งสองเห็นว่า การตัดสิทธิผู้สมัครเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางร่างกาย และเห็นว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) (๑๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ผู้สมัครทั้งสองจึงขอความเป็นธรรมต่อผู้ร้อง

ผู้ร้องเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๖ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ และการกระทำของ ก.ต. และอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกดังกล่าว มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่าผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่ามีความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ นั้น เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ วรรคหนึ่ง แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ประเด็นที่ผู้ร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัย แยกได้เป็น ๒ ประเด็น ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

๒. การปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ต. และคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๔๓ ประจำปี ๒๕๕๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ประเด็นที่หนึ่งว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” วรรคสอง บัญญัติว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

พิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ดังกล่าว บัญญัติถึงกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ บุคคลจะต้องมีสิทธิหรือหน้าที่หรือได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน รวมทั้งชายและหญิงด้วย และในทางปฏิบัติ จะให้เกิดความแตกต่างเพราะถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ฯ รวมทั้งสภาพทางกาย หรือสุขภาพ ไม่ได้

ตามประเด็นคำร้องที่ขอให้พิจารณาความชอบเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้... (๑๐) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการหรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในระเบียบของ ก.ต.

และ (๑๑) เป็นผู้ผ่านการตรวจร่างกายและจิตใจโดยคณะกรรมการแพทย์จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.ต. กำหนด และ ก.ต. ได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการแพทย์แล้ว เห็นสมควรรับสมัครได้ และพรรคสอง บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ต. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อเท็จจริงได้ความว่า ก.ต. ไม่รับสมัครนายศิริมิตร ฯ และนางสาวบุญจติ ฯ เพราะเหตุร่างกาย ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการตามความเห็นของคณะกรรมการแพทย์ เหตุที่กฎหมายบัญญัติ เกี่ยวกับกายหรือจิตใจให้เกิดความเหมาะสมในการทำหน้าที่ตุลาการ โดยที่การปฏิบัติหน้าที่บางครั้ง อาจต้องเดินทางไปยังภูมิภาคต่าง ๆ หากร่างกายไม่สมบูรณ์ประกอบจะมีปัญหามาก เช่น ร่างกายพิการที่ขา หรือเท้า การเดินเหยียดตามชนบท ต้องเดินทางทั้งทางบก ทางเรือ จะเป็นอุปสรรคอย่างมาก ถ้าตาบอด ก็ไม่สามารถเห็นสถานที่เกิดเหตุได้ แต่ถ้าร่างกายไม่สมบูรณ์ หรือพิการแต่คณะกรรมการแพทย์ เห็นว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือมีความเหมาะสมและ ก.ต. เห็นชอบก็สามารถสมัครสอบได้ จึงจำเป็นต้องกำหนดเป็นกฎหมายไว้

ปัญหาว่าการที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) (๑๑) บัญญัติไว้ นั้น จะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบ กระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ยังบัญญัติข้อยกเว้น โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ และเท่าที่จำเป็น ตามข้อเท็จจริง ก.ต. มีความเห็นว่า ผู้ทำหน้าที่ตุลาการศาลยุติธรรมจำเป็นต้องมีร่างกาย เหมาะสมกับงาน และมีกฎหมายบัญญัติไว้ โดยให้มีคณะกรรมการแพทย์ร่วมตรวจและมีความเห็นด้วย จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการฝ่ายศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งไม่มีข้อความใดแสดงให้เห็นว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเว้นเสียแต่ คณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ หรือ ก.ต. หรือคณะกรรมการแพทย์จะมีการกระทำที่มิชอบเท่านั้น ซึ่งไม่เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ตามคำร้องที่ขอให้วินิจฉัยว่าการปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ต. และคณะอนุกรรมการ ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๕๓ ประจำปี ๒๕๕๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่นั้น เห็นว่า เป็นการ

ขอให้วินิจฉัยถึงการกระทำซึ่งเป็นดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ จึงไม่อยู่ในอำนาจที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอในประเด็นนี้ได้

อาศัยเหตุดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการฝ่ายศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ สำหรับคำร้องที่ขอให้วินิจฉัยประเด็นอื่นด้วย นั้น ให้ยก

พลโท จุล อติเรก
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ